EL PERIODICO DE CATALUNYA (ED. CATALA) 07/10/09
BARCELONA

Prensa: Diaria
Tirada: 195.118 Ejemplares
Difusión: 152.025 Ejemplares

Página: 61

Sección: CULTURA Valor: 7.169,00 € Área (cm2): 585,6 Ocupación: 55,04 % Documento: 1/1 Cód: 32233546

UN AUTOR CAPITAL DE LES LLETRES CATALANES

50 anys després de Riba

El 12 de juliol passat es va complir mig segle de la mort del poeta català. Actes d'unes quantes institucions commemoren a partir d'avui l'efemèride i recorden la seva obra i figura

■ **POESIA CATALANA**

JAUME SUBIRANA

A la fotografia que ara evoco hi ha un llarguíssim seguici en blanc i negre que ocupa tot el pont de Vallcarca i, al capdavant, els joves Joan Triadú, Jordi Mir, Joaquim Molas i Macià Alavedra duen un taüt a l'espatlla. Som a l'estiu de 1959 (l'any del *cas Galinsoga* i de les primeres emissions de TVE des de Miramar), i l'home que porten a enterrar és un escriptor: Carles Riba. Un escriptor català i doncs, llavors, un silenciat. Però tot i així hom l'acompanya en la darrera caminada com si es tractés d'una figura, com s'havia acompanyat 50 anys abans Jacint Verdaguer o s'havia d'acompanyar Salvador Espriu o Miquel Martí i Pol 25, 50 anys més tard.

Primer als ciberdiaris

Aquests dies es commemora la mort ara fa mig segle, el 12 de juliol de 1959, de Carles Riba. Ahir la Universitat de Barcelona (UB) va inaugurar el curs acadèmic amb la lliçó *Riba i la Universitat* i durant la resta de l'any molts altres actes celebraran l'efemèride. El tret de sortida de tot plegat va tenir lloc a internet: l'estiu passat un grapat de blocs van penjar entrades evocant la data i la figura del poeta. Riba, doncs, no ha estat oblidat, tot i que una visita a les llibreries del país a la recerca dels seus llibres no resulta especialment encoratjadora. Però, ¿amb quin autor no actual (ii amb novetat recent al mercat!) no passa avui el mateix?

Aquell 1959 Riba era la columna damunt la qual s'alçava el prestigi de les lletres catalanes a l'interior. El seu nom provenia dels temps d'abans de la guerra i s'havia anat trenant amb els de la Fundació Bernat Metge, la Institució de les Lletres Catalanes i el PEN (el seu discurs *Als escriptors del món*, llegit al congrés internacional de Praga de 1938, encara avui esborrona), amb l'exili, el retorn, l'Institut d'Estudis Catalans (que va presidir) i els Congressos de Poesia de Segòvia i Salamanca, amb el precari diàleg amb la intellectualitat espanyola no feixista del moment.

En vida, sobretot en el silenci cultural dels anys 50 barcelonins, Riba va exercir un discret mestratge que el va erigir en referent. A la seva mort, encara relativament jove, la perdurança de la seva influència com a hel·lenista, com a crític i com a poeta va restar assegurada per l'admiració de gent com Joan Triadú, Manuel Balasch, Frederic-Pau Verrié i Josep Pedreira (editor de *Salvatge cor*, que va rebatejar amb el nom del poeta el premi més prestigiós del moment), als quals es van anar afegint Carles Miralles, Carles-Jordi Guardiola (compilador d'una joia amagada: l'epistolari ribià), Enric Sullà, Jaume Medina i Jordi Malé.

Crític de referència

A finals dels 60 se'n va publicar l'obra completa i un extens volum d'homenatge, van aparèixer després un bon nombre d'estudis i monografies i, ja els 80, Edicions 62 va incloure Riba als *Clàssics catalans del segle XX*, les *Elegies de Bierville* es van incorporar al cànon escolar i el seu nom va entrar a la llista de carrers, instituts i biblioteques públiques...

Poeta de primera en un segle d'or, crític de referència, articulista intens: els lectors exigents no l'hem mai obviat, com no es pot obviar la versió de l'*Odissea*, que va traduir amb passió i rigor. Al cementiri de Sarrià, una estela clàssica esculpida pel seu amic –exiliat com ell– Joan Rebull evoca sota el sol d'aquest octubre del 2009 la suspensió de temps i estils al voltant dels grans noms, dels notables d'una cultura. I apunta amb discreció que mig segle no és res, per a alguns. ≡

ARXIU

▸▸ El poeta Carles Riba.

MEMÒRIA ACADÈMICA

Un trimestre amb diàlegs i simposis

▸▸ Unes quantes institucions commemoren la mort de Carles Riba. Aquest octubre la Institució de les Lletres Catalanes (ILC) ha programat uns diàlegs sobre l'obra i la figura de l'escriptor, coordinats pel poeta i editor Jordi Cornudella.

▸▸ Del 30 de novembre al 2 de desembre tindrà lloc el tercer Simposi Carles Riba, organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i l'Aula Carles Riba de la UB. Hi participaran una vintena d'escriptors, traductors i estudiosos.

▸▸ El 15 de desembre, a la Biblioteca Nacional, a Madrid, un acte de l'IEC, la UB i l'Institut Ramon Llull tractarà la seva relació amb Espanya.

EL PUNT (BARCELONA)
BARCELONA

14/09/09

Prensa: Diaria
Tirada: 12.220 Ejemplares
Difusión: 7.852 Ejemplares

Página: 29

Sección: CULTURA Valor: 1.461,00 € Área (cm2): 541,2 Ocupación: 66,41 % Documento: 1/1 Cód: 31242663

Un poeta amb veu de diamant

Un simposi a la UB commemorarà els cinquanta anys de la mort de Carles Riba

EVA VÀZQUEZ / **Barcelona**

● Ja en plena guerra, la pulcritud amb què s'havia entregat a la seva obra literària i al projecte educatiu de les institucions republicanes li havia valgut el qualificatiu de «punta de diamant de la poesia catalana», que emergiria encara més brillant i tallant en el retorn de l'exili. Avui, als cinquanta anys de la mort de Carles Riba, la seva obra continua sent objecte d'estudis i relectures que retornen al més influent dels poetes catalans del segle XX la seva dimensió més compromesa i humana.

L'últim any de guerra, el 1938, Jaume Bofill i Ferro prologava la primera antologia de textos del seu amic Carles Riba amb una expressió que molts anys després enarborarien tots els seus defensors i deixebles com una espasa: «Pensa, lector, que davant els teus ulls podràs veure brillar l'extrema punta de diamant de la poesia catalana». Aquell mateix any, al maig, aquest poeta diamantí havia llegit la seva tesi doctoral sobre Maragall a la Universitat de Barcelona mentre sonaven estridents les alarmes que anunciaven l'enèsim bombardeig aeri sobre la ciutat, una anècdota que ha servit sovint per explicar no solament com segueix el seu curs la vida fins i tot en situacions grotesques, sinó sobretot la vocació humanística de Riba, la tenacitat del seu compromís amb les institucions del període noucentista i la República, des de l'Institut d'Estudis Catalans a la Fundació Bernat Metge o l'Escola Superior de Bibliotecàries, on coneixeria Rosa Leveroni, l'alumna aplicada que temps a venir es convertiria en la dipositària de les enlluernadores *Elegies de Bierville*, que l'antic mestre li aniria enviant des de l'exili a mesura que les escrivia.

Llavors, però, als anys vint i trenta, Riba era encara més un home de despatxos que un autor de culte. Lliurat completament a la traducció dels clàssics, de Plutarc i Xenofon, d'Homer i Sòfocles, però també de Poe i Scott, de Gogol i Hölderlin, les reticències amb què la crítica va rebre la seva estrena poètica, el *Primer llibre d'Estances* (1919), acusant-lo d'obscur i glacial, d'excessivament formalista i intel·lectual –una imatge que encara avui perdura–, van sumir-lo en una profunda crisi vocacional que a punt va estar d'invitar-lo al silenci de la pedra tosca, si no hagués estat, com ell mateix explicaria anys després, per l'oportuna intervenció de Josep Carner, que va animar-lo a escriure a pesar que la seva escriptura reconcentrada i rigorosa no trobés de moment lectors. Va ser un consell preciós, perquè Riba, ben mirat, ja no tornaria a ser el mateix Riba, l'hermètic, el distant, sinó el de les *Elegies*, el del *Salvatge cor*, el poeta il·luminat per Rilke, Valéry, Hölderlin i l'experiència de la vida, dels viatges primer de tot, a Itàlia (1920), a Alemanya (1922), a França (1924), a Grècia (1927), i de l'exili ben aviat, a Montpeller i Roissy-en-Brie, des d'on el contacte mai interromput amb els seus joves deixebles l'animarien a tornar, l'any 1943, just per convertir-se en l'autor de referència de la generació de la resistència i la represa, però també dels que, dins mateix del règim, aspiraven a una certa concòrdia, a una mínima solidaritat a través de la cultura. De fet la seva presència va ser considerada imprescindible per garantir l'èxit de les trobades de diàleg entre les cultures peninsulars que va promoure Dionisio Ridruejo, a principis dels cinquanta, als congressos de poesia de Segòvia, Salamanca i Compostel·la, de manera que no és estrany que aquest any d'aniversari inclogui un acte de reconeixement a la figura de Riba i el seu llegat també a Madrid.

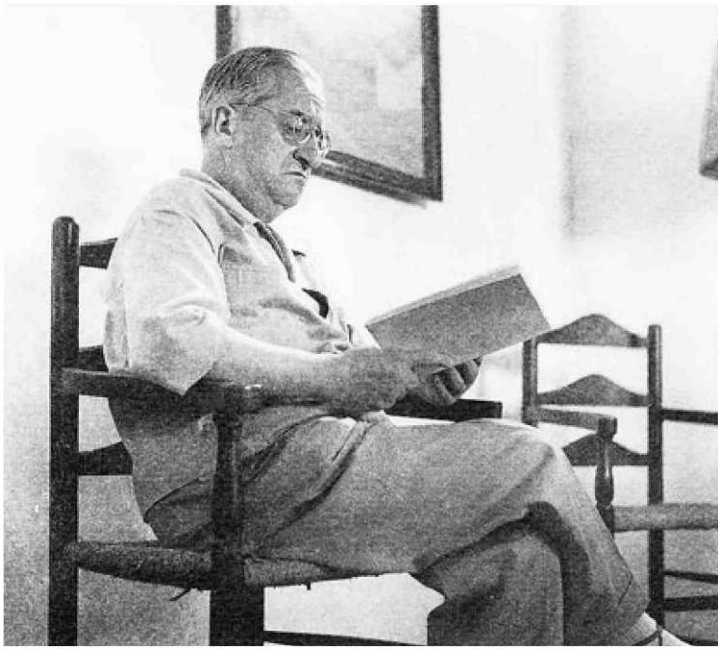

Carles Riba, a la casa que els amics van regalar-li a Cadaqués, l'any 1953. / F. CATALÀ-ROCA

Una tardor «ribiana»

● L'aniversari exacte dels cinquanta anys de la mort de Riba, el 12 de juliol, haurà passat discretament enmig de les vacances, però a la represa del curs les institucions el tenen ben present. De fet, serà amb una dissertació de Carles Miralles sobre els vincles del poeta amb el món acadèmic que la Universitat de Barcelona (UB) inaugurarà el curs acadèmic el 6 d'octubre. La mateixa UB i en especial la seva Aula Carles Riba, creada el 1969 en honor del poeta, en col·laboració amb l'Institut-Cambó-Fundació Bernat Metge, la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut d'Estudis Catalans, convocaran al llarg de l'octubre uns *Diàlegs* al voltant de l'autor de les *Elegies de Bierville* coordinats per Jordi Cornudella, un dels millors coneixedors de l'obra *ribiana*, junt amb Miralles, Jordi Malé, Enric Sullà, Jaume Medina o Carles Jordi Guardiola. La majoria d'ells participaran doncs, del 30 de novembre al 2 de desembre, en el III Simposi Carles Riba a la UB (els dos primers es van celebrar el 1984 i el 1993, l'any del centenari), que tractarà les connexions de Riba amb la literatura europea del seu temps, la irradiació de la seva producció en els escriptors coetanis i les generacions posteriors, i el model de llengua del poeta i la seva incursió en gèneres literaris diversos a banda del líric, des de l'assaig a l'epistolari, la traducció, la narrativa i els contes per a infants. La celebració culminarà el 15 de desembre amb un acte més que simbòlic a la Biblioteca Nacional de Madrid, amb el suport de l'Institut Ramon Llull, en què s'evocarà la importància de la seva figura en la reconstrucció dels ponts entre les literatures catalana i castellana.

LA VANGUARDIA
BARCELONA

13/10/09

Prensa: Diaria
Tirada: 238.004 Ejemplares
Difusión: 201.859 Ejemplares

Página: 37

Sección: AGENDA Valor: 7.323,00 € Área (cm2): 697,7 Ocupación: 62,65 % Documento: 1/1 Cód: 32362670

AGENDA

E-mail: agenda@lavanguardia.es • Correo: Diagonal, 477, 7ª. (08036) Barcelona

Barcelona ciudad

Centenari Ferrer i Guàrdia. Hoy se conmemora el centenario del fusilamiento de Ferrer i Guàrdia con actividades lúdico-educativas (de 11.00 a 15.00 h, castillo de Montjuïc), una ofrenda floral al monumento de Ferrer i Guàrdia (12.00 h, av. Estadi) y el acto institucional (19.00 h, Ajuntament). **www.ferrerguardia.org**

La vida loca. Proyección de este documental de Christian Poveda –asesinado el pasado 2 de septiembre en El Salvador–, que narra las interioridades de la pandilla Mara 18.
CCCB, Montalegre, 5 (18.00 horas).

La mar de llibres: itineraris de lectura per endinsar-se en el món àrab. Presentación de una guía de lectura con una mesa redonda con Senén Florensa, director general del IEMed, Gema Martín, directora general de Casa Árabe, Dolors Bramon, catedrática de Estudios Árabes, y Theodor Loinaz, coautor de la guía.
IEMed, Girona, 20 (18.30 horas).

De l'Anís del Mono a Supertramp. L'evolució com a recurs publicitari. Debate entre Toni Segarra, publicista, y Maria Izquierdo, profesora del departamento de Nutrición de la UB.
Museu de Zoologia, parque de la Ciutadella, (18.30 horas). Entrada libre.

Tres visiones, realidades y ficciones en el cine colombiano. Mesa redonda con los directores de cine colombianos Lisandro Duque, Spiros Stathoulopoulos y Rodrigo Triana.
Biblioteca Xavier Benguerel, av. Bogatell, 17 (19.00 horas).

Meteorologia, la ciència de preveure el temps. Conferencia de Jofre Janué, meteorólogo.
Centro cívico Vil·la Florida, Muntaner, 544 (19.00 horas).

El llibreter de capçalera: del consell a la complicitat. Conferencia de Joan Flores.
Biblioteca Francesca Bonnemaison, Sant Pere més Baix, 7 (19.00 horas).

Hongria i Europa als segles XIX-XX: Influències i interferències. Conferencia de Tünde Mikes, profesora de la Universitat de Girona. 3 euros.
La Sedeta, Sicília, 321 (19.15 horas).

Tanzania: dels primers homínids a la natura salvatge. Conferencia a cargo de Ferran Estebaranz.
Altaïr, Gran Via, 616 (19.30 horas).

Bronquiolitis y asma bronquial: cómo han de actuar los padres. Conferencia de los pediatras Guillermo Paret y Mariano Cavenecia.
Clínica Cima, paseo Manuel Girona, 33 (19.30 horas).

Decir que no: el sentido utópico de la negación. Conferencia de Javier Muguerza, catedrático emérito de Ética de la Uned. 2 euros.
CaixaForum, av. Marquès de Comillas, 6-8 (19.30 horas).

Iconos maestros de la fotografía. La segunda edición de este ciclo abre con una conferencia de Juan Villoro sobre el fotógrafo mexicano Manuel Álvarez Bravo.
Espai Cultural Caja Madrid, pl. Catalunya, 9 (19.30 horas). Gratuito.

¿Cómo detectar y curar el cáncer de mama? Conferencia a cargo de los doctores Manuel García-Valdecasas, Eugeni Saigí, Manel Escobar, José Ignacio Toscas, Enrique Bassas y Juan Pedro Barret.
Teknon, Vilana, 12 (19.30 horas).

Ya vuelvo. Carlos Pizarro, una vida por la paz. En el marco de esta exposición, recital de lecturas sobre Carlos Pizarro, comandante general del Movimiento 19 de Abril, M-19.
Casa Amèrica, Còrsega, 299 (20.00 horas). Entrada libre.

Mostra de cinema occità. Proyección del documental *En viatge. Occitània a pè*, de Elisa Nicoli.
Ateneu Barcelonès, Canuda, 6 (21.30 horas. Entrada libre.

Lleida

LLEIDA *(Segrià)*
Religions de la Xina. Primera sesión de este ciclo que imparte Manuel Ollé, dedicada a *El xamanisme.*
CaixaForum, av. Blondel, 3 (19.00 h).

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS
Sala Nicolau d'Olwer
Carme, 47. Barcelona
18.30 h

Pere Gimferrer y Carles Camps abren hoy un ciclo de diálogos en los que se analizarán la figura de Carles Riba y la vigencia de su obra. Los cincuenta años de la muerte del poeta, traductor e intelectual se conmemorarán también en la Biblioteca Nacional de Madrid y en un simposio que tendrá lugar en Barcelona en noviembre

La vigencia de Riba

ROSA MARIA PIÑOL
Barcelona

El pasado 12 de julio se cumplieron cincuenta años de la muerte de Carles Riba, intelectual polifacético e influyente, cuya obra poética y crítica continúa vigente. Así lo subrayarán una serie de especialistas que, a partir de hoy, participan en un conjunto de actos conmemorativos y de homenaje. Han sido organizados por las instituciones a las que Riba estuvo vinculado, o sus continuadoras.

Porque el autor de las *Elegies de Bierville* fue vicepresidente de la primera Institució de les Lletres Catalanes, miembro de la Secció Filològica del Institut d'Estudis Catalans (institución que también presidió), director del seminario de Clásicas de la Universitat Autònoma de la República, y traductor y director de la Bernat Metge.

ARCHIVO

Carles Riba (segundo por la derecha), en una reunión de la Fundació Bernat Metge

Entre hoy y el 3 de noviembre tendrán lugar cada martes una serie de diálogos en torno a la obra de Riba, coordinados por Jordi Cornudella, y organizados por la Institució de les Lletres Catalanes, el IEC, el Institut Cambó y el Aula Carles Riba de la Universitat de Barcelona. Hoy dialogarán Pere Gimferrer y Carles Camps y en sucesivas sesiones lo harán Jaume Pòrtulas y Raül Garrigasait; Joan Triadú y Jordi Malé; Albert Manent y Carles-Jordi Guardiola. Entre el 30 de noviembre y el 2 de diciembre, se celebrará en la Universitat de Barcelona el III Simposi Carles Riba, con la participación de una veintena de expertos. El 15 de diciembre, la Biblioteca Nacional de Madrid acogerá un acto que organiza con el Institut Ramon Llull y la Dirección General del Libro, y en el que hablarán Luis Alberto de Cuenca, José Manuel Pascual y Carles Miralles. Este último, presidente del Aula Carles Riba, tuvo a su cargo el discurso inaugural de este curso en la Universitat de Barcelona, en torno al tema *Riba i la Universitat.*●

AVUI (CULTURA)
BARCELONA

22/10/09

Prensa: Semanal (Jueves)
Tirada: 40.676 Ejemplares
Difusión: 28.739 Ejemplares

Página: 6

Sección: CULTURA Valor: 1.799,00 € Área (cm2): 642,8 Ocupación: 73,59 % Documento: 1/1 Cód: 32586645

ANIMUS MOLESTANDI

Qui té por de Carles Riba?

PATRÍCIA GABANCHO

Carles Riba va morir el 1959, mal temps per morir quan ets el poeta símbol d'una cultura sense drets. No sé si els grisos diaris de l'època en van parlar poc o molt. Sí que sé que Josep Maria de Sagarra, el fidel Sagarra, va córrer a fer un paper per a *La Vanguardia*, perquè no podia ser que Riba se n'anés sense un adéu formal, i això que Riba deia penjaments de Sagarra, potser perquè vivia com un dandi, potser perquè tenia tant de públic. Així anaven les coses, a mitges repartides entre la brisa del patriotisme i l'aire estancat dels ambients petits, quatre gats en un sac lligat per dalt. El que ningú no discutia era el fet que Riba era un referent, el punt zenital de la cultura catalana, el cim. No era un home fàcil, però era un home respectat.

Els 50 anys de la mort eren, doncs, una bona ocasió per explicar al món, i el món comença a casa, on estava el sostre de la cultura catalana quan el franquisme volia convertir-la en cendres. Ja sé que és difícil explicar què és un humanista, quan la cultura només té sentit si passa per l'adreçador de la indústria, però Riba és també una resistència: aquelles reunions iniciàtiques a casa seva el diumenge, la Clementina aportant una safata de pastetes, i el poeta dictant doctrina als nous poetes. Una continuïtat. El mite de Riba impartint classe a la Universitat sota les bombes, el 1938, i els papers que no volia firmar perquè li feia por de comprometre's massa, i tanmateix l'obligació de l'exili, perquè la cultura, els professors, els intel·lectuals, els professionals estaven tots sota sospita: pensaven, i pensaven en català. Quina escabetxina de talent, per un país! Riba, un enemic! Poetes a l'exili!

AVUI

S'hauria d'haver fet un homenatge institucional a Carles Riba, aprofitant els 50 anys de la seva mort

Estic convençuda que als estudiants de batxillerat no els han fet llegir Riba aprofitant la commemoració. Podria haver estat. Per exemple, fer-los llegir algunes cartes de Riba, ara publicades, i després alguns grans poemes, i amidar la distància entre les unes, terrenals, i els altres, sublims, perquè Riba es depurava a si mateix en els versos: en sabatilles quotidianes era molt més petit. Gran paradoxa de la cultura, que els nois i noies potser haurien entès, i potser els hauria picat la curiositat per entendre més coses. Esclar, els batxillers catalans no són capaços de llegir Carner, segons sembla, Riba els deu sonar extraterrestre, però així fem avui la transmissió del coneixement i de la tradició, és a dir, del patrimoni.

Ja sé que l'Institut d'Estudis Catalans ha organitzat, amb la Institució de les Lletres, un cicle de diàlegs sobre Riba, que hi ha un seguit d'actes i esdeveniments acadèmics en marxa. Tot això està molt bé, però m'ha faltat un acte institucional. Tenim funcionaris de la cultura per tot arreu i fins i tot n'hi ha que s'ocupen de la memòria històrica, de manera que algú podia haver-hi pensat. Després comences a mirar i et dus les mans al cap: l'Ajuntament de Barcelona encara no ha entès que ha de fer, també, de capital de la cultura catalana; a la Generalitat, segons amb qui parles, no saben qui és Riba; els qui sí que ho saben estan ocupats, absents, deprimits o no tenen diners; i el decapitat Consell de les Arts i Etcètera no deu tenir capítol de commemoracions en el patracol fundacional. En unes altres paraules: tenim un país que no sap què fer amb un personatge com Carles Riba. Resulta patètic que el 1959 se'n sortissin millor: amb la llosa a sobre i el silenci al cos, sabien qui era qui. Avui tenim l'alta cultura tancada a l'armari de l'alta cultura. I no li importa a ningú.